

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL N. G. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“GINČO NAGRINĖJIMO

2017 m. liepos 20 d. Nr. 242-307

Vilnius

Lietuvos bankas gavo N. G. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą dėl draudimo išmokos dydžio ir turto vertinimo išlaidų atlyginimo.

N u s t a t y t a:

2017 m. vasario 11 d. eismo įvykyje buvo apgadintas pareiškėjui priklausantis automobilis „BMW 5ER REIHE“, valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*). Eismo įvykio kaltininko automobilio „Opel Vectra“, valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*), valdytojo civilinę atsakomybę buvo apdraudęs draudikas, kurio ekspertas, remdamasis eismo įvykio deklaracija ir automobilio sugadinimų nuotraukomis, pareiškėjo patirtą žalą įvertino 924,88 Eur. Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko nustatytu nuostolio dydžiu, kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją, pastarasis parengė Kelių transporto priemonės vertinimo ataskaitą Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Ataskaita).

Nors draudikas atsisakė vadovautis Ataskaita, tačiau pirmiau nustatytą nuostolį pakoregavo, remdamasis trijų remonto įmonių pateiktomis remonto sąmatomis, ir išmokėjo pareiškėjui neginčijamą draudimo išmokos dalį (1 086,19 Eur). Pareiškėjas nesutinka su draudiko išmokėtos draudimo išmokos dydžiu ir reikalauja į transporto priemonės atkūrimo sąmatą įtraukti visus 2017 m. vasario 11 d. eismo įvykyje padarytus automobilio sugadinimus, reikalingus remonto darbus ir medžiagas jiems pašalinti.

Pareiškėjas prašyme nagrinėti vartojimo ginčą nurodė, kad tinkamai įvykdė visas nukentėjusio asmens pareigas: pranešė apie eismo įvykį, pateikė visus dokumentus ir informaciją apie eismo įvykio aplinkybes ir pasekmes, išsaugojo sugadintą transporto priemonę ir pateikė draudikui ją apžiūrėti, todėl draudikui buvo sudarytos visos sąlygos tinkamai įvertinti sugadinimus ir nustatyti per eismo įvykį padarytą žalą.

Pareiškėjo teigimu, draudikas neįvykdė pareigos tinkamai nustatyti žalos dydį, nes draudiko atstovui, užfiksavusiam sugadinimus, turėjo būti žinoma, kad, esant smūgiui į ratą, didelė tikimybė, kad bus pažeistos automobilio važiuoklės pakabos detalės, todėl sugadintas automobilis turi būti tikrinamas ant ratų geometrijos stendo. Tačiau draudiko atstovas pats neatliko ir net nerekomendavo atlikti ratų geometrijos matavimo, nors pareiškėjas buvo nurodęs, kad įvykio metu smūgis buvo į automobilio ratą. Todėl draudiko, neatlikusio ratų geometrijos matavimų, teiginys, kad automobilio važiuoklės pakaba nebuvo pažeista, yra nepagrįstas. Pareiškėjo manymu, objektyvus ir abejonių nekeliantis automobilio važiuoklės pakabos pažeidimų įrodymas yra specialisto sudarytas jos defektų aktas.

Pareiškėjas papildomai nurodė, kad draudikas, į automobilio atkūrimo sąmatą neįtraukdamas visų reikalingų darbų, detalių ir medžiagų, elgiasi nesąžiningai, siekia pranašumo savo atžvilgiu ir blogina jo automobilio techninę būklę. Pareiškėjas teigia, kad draudikas netinkamai įvertino transporto priemonės atkuriamajam remontui reikalingus išrinkimo ir surinkimo darbus; į draudiko pasitelktų autoservisų remonto sąmatas nėra įtrauktos automobilio važiuoklės

pakabos matavimo ir reguliavimo prieš remontą išlaidos; neįvertintas dešiniojo b-statramsčio dažymas; į draudiko pasitelktų autoservisų parengtas remonto sąmatas taip pat nėra įtrauktos transporto priemonės atkuriamajam remontui reikalingos šios detalės: dešiniojo slenksčio juosta, priekinis dešinysis lengvo lydinio ratlankis, priekinių dešiniųjų durų izoliacija, galinių dešiniųjų durų izoliacija, klėjai šoniniam stiklui, valiklis R1, priekinis dešinysis amortizatorius, priekinio dešiniojo guolio rėmas, priekinis dešinysis guolis ir dešinioji vairo traukė.

Taigi pareiškėjas teigia, kad į draudiko pasitelktų autoservisų remonto sąmatas neįtraukti visi transporto priemonės atkuriamajam remontui būtini darbai ir detalės, todėl pažeidžiama „BMW“ markės automobilių gamintojo nustatyta technologija. Pasak pareiškėjo, atlikus remontą pagal draudiko pateiktas remonto sąmatas, būtų pabloginta pareiškėjo transporto priemonės techninė būklė, palyginti su buvusia prieš 2017 m. vasario 11 d. eismo įvykį. Pareiškėjas nurodė, kad Ataskaita atitinka rašytiniams įrodymams keliamus reikalavimus, o ją sudariusio nepriklausomo vertintojo kvalifikaciją patvirtina turto vertintojo kvalifikacijos pažymėjimas Nr. (*duomenys neskelbtini*), todėl abejonių dėl Ataskaitos teisėtumo, vertintojo kompetencijos ir kvalifikacijos negali būti.

Pareiškėjas pabrėžė, kad nukentėjusio asmens žala turi būti įvertinta tiksliai ir teisingai, nesvarbu, ar automobilis yra remontuojamas, ar draudimo išmoka mokama pinigine išraiška, todėl draudikui, netiksliai įvertinusiame sugadinimus ir neteisingai apskaičiavusiam mokėtiną draudimo išmoką, kyla pareiga atlyginti pareiškėjo papildomai patirtas nepriklausomo vertintojo samdymo išlaidas (150 Eur).

Draudikas su pareiškėjo reikalavimais nesutinka ir prašo juos atmesti. Draudikas pažymi, kad, remiantis Lietuvos Respublikos draudimo bendrovių veiklą reglamentuojančiais teisės aktais, draudimo bendrovėms kyla prievolė kompensuoti ne nurodytus pareiškėjo visus eismo įvykio metu patirtus nuostolius, o tik įrodymais pagrįstas būtinausias priežastiniu ryšiu su įvykiu sietinas išlaidas. Atsakydamas į pareiškėjo teiginį, kad draudikui buvo sudarytos visos sąlygos tinkamai įvertinti sugadinimus ir nustatyti per eismo įvykį padarytos žalos dydį, draudikas atkreipia dėmesį, kad pareiškėjas apie tai, kad jam netinka pirminis žalos dydžio įvertinimas ir apie priimtą sprendimą kreiptis į nepriklausomą vertintoją ir papildomai atliekamą ratų geometrijos patikrą draudiko neinformavo. Draudikui taip pat nebuvo pateiktos važiuoklės pakabos defektų nuotraukos, todėl pareiškėjo reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal nepriklausomo vertintojo Ataskaitoje nustatytą žalą, draudikui nėra privalomas. Remiantis Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse įtvirtintais sutarties vykdymo principais, pagal sutartį kylančias prievoles šalys turi vykdyti tinkamai, sąžiningai ir kuo ekonomiškiau kitai šaliai būdu, bendradarbiaujant ir kooperuojantis tarpusavyje. Remiantis turima informacija apie bylos administravimo eigą, pasak draudiko, yra akivaizdu, kad pareiškėjas bendradarbiauti nebuvo linkęs ir sprendimą kreiptis į nepriklausomą vertintoją priėmė pats savarankiškai.

Draudikas taip pat teigia, kad pranešdamas apie įvykį pareiškėjas informavo draudiką, kad transporto priemonės remontuoti remonto įmonėje nepageidauja, o yra suinteresuotas draudimo išmoką gauti pinigine išraiška, todėl buvo sutarta, kad pareiškėjas kreipsis į draudiko remonto partnerį UAB „Duksuna“, kad būtų užfiksuoti transporto priemonės sugadinimai. Po transporto priemonės apžiūros UAB „Duksuna“ draudikui pateikė transporto priemonės dokumentus, eismo įvykio deklaraciją ir transporto priemonės išorinių sugadinimų nuotraukas. Apžiūrėjęs nuotraukas draudiko ekspertas, vadovaudamasis „Audatex“ programa (šalyje įteisinta informacinė medžiaga, naudojama nustatant atsarginių dalių kainas, standartizuotų remonto darbų laiko normas ir įkainius), taip pat Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. 101 (toliau – Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcija), įvertino pirminį žalos dydį (924,88 Eur).

Pareiškėjas pateikė Ataskaitą, joje pareiškėjo transporto priemonei padaryta žala buvo įvertinta 1 655,68 Eur be PVM. Siekdamas taikiai išspręsti su pareiškėju kilusį ginčą dėl draudimo išmokos dydžio, remdamasis Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu

Nr. 795, (toliau – Taisyklės) 13 punktu, nustatančiu, kad nukentėjusio trečiojo asmens turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis atsakingo draudiko įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus bei šiuo metu aktualią teismų praktiką, draudikas priėmė sprendimą dėl realios remonto kainos kreiptis į tris remonto įmones (UAB „Autoprogresas“, UAB „Duksuna“ ir UAB „Meistritas“), kurios iš draudiko pateiktų sugadinimų nuotraukų nustatė faktinę remonto kainą. Draudikas, gavęs remonto įmonių sudarytas sąmatas (UAB „Autoprogresas“ – 930,73 Eur, UAB „Duksuna“ – 1 109,96 Eur ir UAB „Meistritas“ – 1 217,88 Eur), priėmė sprendimą išmokėti pareiškėjui 1 086,19 Eur be PVM draudimo išmoką, t. y. trijų remonto įmonių pasiūlytos kainos vidurkį. Draudikas informavo, kad vėliau nusprendė pareiškėjui papildomai sumokėti dar 7,93 Eur automobilio buferio išrinkimo ir surinkimo darbų sąnaudoms atlyginti.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas tvirtino neteigiantis, kad 1 094,12 Eur be PVM suma yra galutinė, kad būtų galima suremontuoti transporto priemonę, nes beremontuojant gali paaiškėti papildomų transporto priemonės gedimų. Taigi draudikas rekomendavo pareiškėjui atlikti remontą draudiko remonto partnerių įmonėje arba savo pasirinktoje įmonėje, prieš tai suderinus su draudiku remonto darbų sąmatą, arba pateikti papildomas nuotraukas, kuriose matytųsi važiuoklės pakabos defektai, kurių remonto išlaidas, nustatčius važiuoklės pakabos remonto arba keitimo būtinybę ir priežastinį ryšį su 2017 m. vasario 11 d. eismo įvykiu, draudikas taip pat kompensuotų. Šiuo atveju, draudiko teigimu, transporto priemonės pakabai padaryta žala nebuvo įrodyta, nes nebuvo pateikta jos sugadinimų nuotraukų ir (ar) važiuoklė nebuvo remontuojama.

Draudikas pažymėjo ir tai, kad Ataskaita buvo parengta, nukrypstant nuo Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių transporto priemonei padarytos žalos vertinimo metodiką, nes ją sudaręs nepriklausomas ekspertas prie kompensuotinos žalos priskyrė ir tuos defektus, kurie neužfiksuoti objektyviais ir neginčijamais įrodymais, t. y. nuotraukomis, kaip to reikalaujama Kelių transporto priemonių vertinimo tvarkos 24 punkte. Automobilio važiuoklės pakabai galbūt padaryti defektai yra užfiksuoti tik V. P., veikiančio pagal verslo liudijimą, parengtame defektų akte ir ratų geometrijos patikros išrašė. Draudikas teigia, kad ratų geometrijos išrašė nėra duomenų apie įmonę, atlikusią patikrą, ir nenurodyti transporto priemonės markė, modelis, identifikacinis numeris ir valstybinis numeris, todėl draudikui nėra žinoma, kuo remdamasis V. P. sudarė važiuoklės defektų aktą ir įtraukė detales, kurių sugadinimo faktas nėra užfiksuotas nuotraukose. Pasak draudiko, pareiškėjo teiginys, kad objektyvūs įrodymai dėl važiuoklės pakabos defektų draudikui buvo pateikti, yra nepagrįstas.

Atsakydamas į pareiškėjo argumentus dėl to, kad, apskaičiuojant mokėtiną draudimo išmoką, nebuvo laikytasi nustatytos transporto priemonės remonto technologijos, draudikas informavo, kad jo remonto partneriai skirtingai, tačiau tinkamai įvertino pareiškėjo transporto priemonės atkuriamojo remonto darbus (išrinkimo ir surinkimo); važiuoklės pakabos matavimo išlaidos prieš remontą yra įtrauktos į remonto įmonių sudarytas sąmatas, o už važiuoklės pakabos matavimą po remonto draudikui kiltų prievolė atlyginti tik tada, jeigu būtų pateikti įrodymai (nuotraukos), kad reikia pakeisti pažeistas važiuoklės pakabos detales, po kurio būtinas ir važiuoklės pakabos reguliavimas, nes ne visos detalės daro įtaką rato pozicijai kėbulo atžvilgiu; dešinysis b-statramstis, remiantis nuotraukose užfiksuotais sugadinimais, negalėjo būti sugadintas 2017 m. vasario 11 d. eismo įvykyje, nes įvykyje buvo deformuota tik dešinės pusės priekinių durų išorinė skarda, tačiau vidinis karkasas, kuriuo galėjo būti kliudytas statramstis, nėra sugadintas.

Atsakydamas į pareiškėjo teiginius dėl į remonto įmonių sąmatas neįtrauktų transporto priemonės atkuriamajam remontui reikalingų detalių, draudikas informavo, kad, remiantis nuotraukose užfiksuotais sugadinimais, dešiniojo slenksčio juostos defektui pašalinti pakanka jos dažymo, kuris yra įtrauktas į remonto įmonių sudarytas sąmatas, nes šiuo atveju poreikio ją keisti nėra. Vertinant žalos dydį, buvo įtrauktas lengvo lydinio ratlankio dažymas, todėl draudikas neprivalo vertinti jo remonto ar keitimo išlaidų. Vienkartinių dalių, tokių kaip durų izoliacijų,

keitimo poreikį remonto įmonės nustato beremontuodamos, nes ne visada jas būtina keisti, pavyzdžiui, jeigu atliekant ardymo darbus, izoliacija nebus apgadinta, ją galima naudoti ir toliau. Kadangi galinis sparnas nebus remontuojamas, o tik dažomas, poreikio išimti galinį stiklą nebus – jis tik bus apklijuotas apsaugine medžiaga, dėl šios priežasties stiklo klijų nereikės. Visos būtinos dažymo medžiagos yra įtraukiamos gamintojo, parenkant dažomas detales, t. y. „Audatex“ programa jas įtraukia automatiškai, ir valiklio R1 poreikis šiuo konkrečiu atveju nenustatytas. Kadangi važiuoklės pakabos defektai yra užfiksuoti tik asmens, veikiančio pagal verslo liudijimą, parengtame defektų akte ir ratų geometrijos patikros išrašė, draudikui nekyla teisinė pareiga kompensuoti priekinio dešiniojo amortizatoriaus, priekinio dešiniojo guolio rėmo, priekinio dešiniojo guolio ir dešinėsios vairo traukės.

Kadangi, draudiko manymu, Ataskaita yra parengta pažeidžiant norminius teisės aktus, įtvirtinančius transporto priemonei padarytos žalos vertinimo principus, pareiga kompensuoti pareiškėjo papildomai patirtas nepriklausomo vertintojo samdymo išlaidas (150 Eur) draudikui nekyla. Remiantis Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo 15 straipsnio 3 dalimi, nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo. Draudikas teigia Ataskaita nesivadovavęs, nes mano, kad ji sudaryta nukrypstant nuo teisės aktų reikalavimų, reglamentuojančių turto vertinimą.

Atsižvelgdamas į išdėstytas aplinkybes ir argumentus, vadovaudamasis teisės aktų nuostatomis ir teismų praktika, draudikas teigia, kad jo priimtas sprendimas išmokėti pareiškėjui 1 094,12 Eur draudimo išmoką yra pagrįstas.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija) patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų ir informacijos, tarp šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos dydžio, transporto priemonės važiuoklės pakabos remonto darbų būtinybės ir pareiškėjo papildomai patirtų turto vertinimo išlaidų. Iš esmės šalys nesutaria, ar Ataskaita atitinka norminius teisės aktų reikalavimus ir ar asmens, veikiančio pagal verslo liudijimą, parengtas defektų aktas ir ratų geometrijos patikros išrašas yra pakankamas pagrindas automobilio važiuoklės pakabos remonto būtinybei pagrįsti. Tai, ar nepriklausomas vertintojas gali į remonto darbų sąmatą įtraukti važiuoklės pakabos defektus, neužfiksavęs jų nuotraukose, lemia šalių ginčijamą draudimo išmokos dydį.

Dėl draudimo išmokos dydžio

Kaip minėta, nesutikdamas su draudiko apskaičiuotu žalos dydžiu (924,88 Eur), pareiškėjas draudikui pateikė nepriklausomo turto vertintojo Ataskaitą, kurioje nurodyta, kad automobilio remonto, siekiant jį atkurti į iki eismo įvykio buvusią padėtį, išlaidos yra 1 655,68 Eur (be PVM). Draudikas teigia, kad, gavęs turto vertintojo Ataskaitą, remdamasis trijų remonto įmonių pasiūlytos kainos vidurkiu ir papildomai priskaičiavęs automobilio buferio išrinkimo ir surinkimo darbų sąnaudas, perskaičiavo Ataskaitoje nurodytą žalos dydį ir nustatė, kad automobilio remonto išlaidos yra 1 094,12 Eur (be PVM).

Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo pagrindus bei principus įtvirtina Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymas. Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens

transporto priemonei padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis atsakingo draudiko įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis arba išvadamis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Atsižvelgiant į pirmiau minėtas eismo įvykio metu patirtos žalos dydžio nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra vienas, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl taip pat turėtų būti vertinama atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek ir pareiškėjo pateiktų – įrodymų visumą. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, kad turto vertinimo ataskaitos buvimas savaime nesuponuoja ir prielaidos, kad ji turi aukštesnę įrodomąją galią nei kiti žalos administravimo byloje esantys įrodymai ir savaime jų nepaneigia, nes, kaip jau buvo minėta, turto vertinimo ataskaita yra viena iš įrodinėjimo priemonių, kuri turi būti vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas, remdamasis nepriklausomo turto vertintojo sudaryta vertinimo Ataskaita, prašo išmokėti 1 655,68 Eur (be PVM) draudimo išmoką, atlyginančią transporto priemonės remonto išlaidas. Draudikas, siekdamas nugincyti turto vertinimo ataskaitą, vadovaujasi remonto įmonių UAB „Autoprogressas“, UAB „Duksuna“ ir UAB „Meistritas“ pateikta informacija apie automobilio remonto išlaidas.

Vertinant Lietuvos bankui ginčo šalių pateiktus įrodymus, pagrindžiančius dėl eismo įvykio pareiškėjo turtui padarytos žalos dydį, pažymėtina, kad žala, padaryta asmens turtui, turi būti atlyginama, laikantis visiško nuostolių atlyginimo principo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.251 straipsnis), kuris iš esmės reiškia, kad žalos atlyginimu turi būti siekiama grąžinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusių padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia ir tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo privalo būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, lieka iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015). Pažymėtina, kad nustatant žalos dydį turėtų būti vertinami visi įrodymai. Nors nepriklausomo turto vertintojo vertinimo ataskaita neturi didesnės įrodomosios galios nei kiti įrodymai, tačiau ji yra vienas iš žalos faktą patvirtinančių įrodymų ir kol nėra nugincyta, turi būti vertinama visų žalos bylos įrodymų kontekste.

Kaip minėta, nepriklausomo turto vertintojo Ataskaitoje nurodyta, kad automobilio remonto išlaidos sudaro 1 655,68 Eur (be PVM). Remiantis draudiko atliktu rinkos tyrimu, nustatyta, kad UAB „Autoprogressas“ automobilį suremontuotų už 930,73 Eur (be PVM); UAB „Duksuna“ – už 1 109,96 Eur (be PVM), o UAB „Meistritas“ – už 1 217,88 Eur (be PVM). Vertinant draudiko surinktus įrodymus pareiškėjo pateiktų faktinių duomenų (turto vertinimo Ataskaitos duomenų) kontekste, nustatyta, kad UAB „Meistritas“ nurodyta 1 217,88 Eur (be PVM) automobilio remonto kaina yra artimiausia turto vertintojo nustatytai automobilio remonto kainai – 1 655,68 (be PVM).

Remiantis nustatytais aplinkybėmis ir atsižvelgiant į Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje nurodytą visiško nuostolio atlyginimo principą, tačiau nepaneigiant Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomajame įstatyme įtvirtintų draudimo išmokos skaičiavimo pagal vidutines automobilio remonto išlaidas nuostatų, darytina išvada, kad UAB „Meistritas“ nurodyta 1 217,88 Eur (be PVM) automobilio remonto kaina atitinka tikslios žalos nustatymo sąlygas. Atsižvelgiant į tai ir įvertinus aplinkybę, kad UAB „Meistritas“ sudaryta automobilio remonto sąmata yra objektyvus įrodymas, patvirtinantis, kad už šioje remonto sąmatoje nurodytą sumą automobilis gali būti atkurtas į iki eismo įvykio buvusių padėčių, draudimo išmoka, atlyginanti dėl eismo įvykio pareiškėjo turtui padarytą žalą, turi būti skaičiuojama pagal UAB „Meistritas“ automobilio remonto sąmatoje nurodytą remonto kainą. Kadangi Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad draudikas jau yra išmokėjęs 1 094,12 Eur (be PVM) draudimo išmoką, papildoma draudimo išmoka turėtų būti 123,76 Eur (be PVM).

Dėl transporto priemonės važiuoklės pakabos remonto darbų būtinybės

Draudikas teigia, kad, perskaičiuodamas pareiškėjui mokėtiną draudimo išmoką, Ataskaita nesivadovavo, nes, jo nuomone, Ataskaita buvo parengta nukrypstant nuo teisės aktų, reglamentuojančių transporto priemonei padarytos žalos vertinimo metodiką, nes ją sudaręs nepriklausomas ekspertas prie padarytos žalos priskyrė ir važiuoklės pakabos defektus, nors šie neužfiksuoti objektyviais ir neginčijamais įrodymais, t. y. neužfiksuoti nuotraukose, kaip to reikalaujama Kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarkos 24 punkte, kuriame nustatyta, kad apžiūrima transporto priemonė fotografuojama. Privalomas minimalus nuotraukų skaičius – 2. Šiose nuotraukose turi būti matoma visa transporto priemonės išorė ir valstybinis numeris; kitose nuotraukose – apgadinimai ir kiti svarbūs transporto priemonei įvertinti elementai. Kiekvienu konkrečiu atveju vertintojas sprendžia, kiek būtina daryti nuotraukų, siekiant objektyviai užfiksuoti visus transporto priemonės apgadinimus.

Draudiko teigimu, tikėtini važiuoklės pakabos defektai yra užfiksuoti tik V. P., veikiančio pagal verslo liudijimą, parengtame defektų akte ir ratų geometrijos patikros išraše. Draudikas atkreipė dėmesį ir į tai, kad ratų geometrijos patikros išraše nėra duomenų apie įmonę, atlikusią patikrą, ir nurodyti transporto priemonės markė, modelis, identifikacinis numeris ir valstybinis numeris. Kadangi važiuoklės pakabos remonto kaina yra įtraukta į Ataskaitą, o nuotraukų nėra, draudikas mano, kad vertintojas nukrypo nuo norminių teisės aktų reikalavimų.

Draudikas taip pat ginčijo pareiškėjo teiginius dėl į remonto įmonių sąmatas neįtrauktų transporto priemonės atkuriamajam remontui reikalingų tam tikrų detalių (dešiniojo slenksčio juosta, priekinis dešinysis lengvo lydinio ratlankis, priekinių dešiniųjų durų izoliacija, galinių dešiniųjų durų izoliacija, klėjai šoniniam stiklui, valiklis R1), nors nepriklausomas vertintojas jas buvo įtraukęs į Ataskaitą. Draudikas paaiškino, kad, remiantis nuotraukose užfiksuotais sugadinimais ir „Audatex“ programos duomenimis, pirmiau minėtų detalių keitimas naujomis nėra būtinas ir pagrįstas. Be to, tam tikrų detalių poreikis gali paaiškėti tik remontuojant transporto priemonę, todėl, kol remonto darbai nėra atlikti, nėra galimybių nustatyti minėtų detalių keitimo būtinybės. Daugiau pastabų dėl turto vertintojo Ataskaitos ir sudarytos remonto sąmatos draudikas Lietuvos bankui nenurodė. Darytina išvada, kad draudikas iš esmės sutiko su turto vertintojo ataskaitoje pateikta automobilio remonto sąmata (didžiąja dalimi sąmatoje nurodytų darbų ir jų kainomis), tačiau ginčas kilo dėl automobilio važiuoklės pakabos remonto būtinybės. Nusprendęs, kad Ataskaitoje esančių duomenų nepakanka įrodyti automobilio važiuoklės pakabos sugadinimų, draudikas atsisakė į remonto darbų sąmatas įtraukti priekinio dešiniojo amortizatoriaus, priekinio dešiniojo guolio rėmo, priekinio dešiniojo guolio ir dešinėsios vairo traukės remonto darbus. Jeigu, kaip nurodo pareiškėjas, automobilio važiuoklės pakaba būtų sugadinta, į pareiškėjui mokėtiną draudimo išmoką turėtų būti įtrauktos pirmiau minėtų remonto darbų sąnaudos. Todėl toliau sprendime bus vertinamas draudiko sprendimo atsisakyti atlyginti už automobilio važiuoklės pakabos sugadinimus pagrįstumas.

Vertinant draudiko pateiktus įrodymus ir nurodytas aplinkybes, svarbu pažymėti, kad turto vertinimą reglamentuojantys teisės aktai numato, jog turto vertinimas – tai nešališkas transporto

priemonės vertės apskaičiavimas, apimantis jos aprašymą, vertintojo nuomonę apie jos būklę ir tinkamumą naudoti bei tikėtiną piniginę vertę rinkoje. Vertinant sugadintą transporto priemonę yra siekiama nustatyti transporto priemonei padarytą žalą, kuriai apskaičiuoti sudaroma transporto priemonės atkūrimo (remonto) sąmata.

Kaip minėta pirmiau, pagal Kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarkos 24 punktą, vertintojui suteikiama teisė nuspręsti, kiek nuotraukų reikia ir ar jos patvirtins transporto priemonės sugadinimus. Vadovaudamasis Kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarkos 16 punktu, nustatančiu, kad vykdydamas užsakymus transporto priemonių vertintojas turi teisę pasitelkti kitus specialistus, pasinaudoti autoservisų turima technine informacija, vertintojas taip pat turi teisę transporto priemonės apgadinimus patvirtinančius įrodymus pateikti kitais būdais, ne tik užfiksuotus nuotraukomis.

Kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarkos 25 punkte nustatyta, kad transporto priemonė vertinama, vadovaujantis Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcija. Šios instrukcijos 33 punkte įtvirtinta, kad remontuojamos transporto priemonės dalių remonto sudėtingumą transporto priemonių vertintojas įvertina remonto technologijų, savo žinių, patirties ir šios metodikos pagrindu. Remonto technologiją transporto priemonių vertintojas parenka pagal transporto priemonės tipą, klasę, paskirtį, bendrą techninę būklę ir atsižvelgdamas į transporto priemonės gamintojo remonto technologiją. Taigi, galima daryti išvadą, kad nepriklausomas vertintojas gali įvertinti ir tinkamai pasirinkti remonto technologijos ir remonto masto parametrus.

Pareiškėjo automobilio važiuoklės pakabos defektų aktą parengė pagal verslo liudijimą veikiantis specialistas. Papildomai prie Ataskaitos pridėta verslo liudijimo Nr. (*duomenys neskelbtini*) kopija, o važiuoklės pakabos defektų akte nurodyta transporto priemonės markė, modelis, valstybinis numeris ir kiti duomenys, todėl draudiko argumentai dėl to, kad Ataskaitoje trūksta važiuoklės pakabos sugadinimus patvirtinančių duomenų, atmestini kaip nepagrįsti.

Įvertinus Ataskaitoje pateiktus duomenis ir tai, kad transporto priemonės vertinimą reglamentuojantys teisės aktai suteikia vertintojui teisę nuotraukas pakeisti kitais remonto reikalingumą įrodančiais dokumentais, ir tai, kad į draudiko pasitelktų remonto įmonių sąmatas važiuoklės pakabos remonto darbų sąnaudos nėra įtrauktos, darytina išvada, kad pareiškėjui turi būti išmokėta papildoma išmoka už automobilio važiuoklės pakabos remonto darbus, apskaičiuota pagal Ataskaitoje įvertintus priekinio dešiniojo amortizatoriaus, priekinio dešiniojo guolio rėmo, priekinio dešiniojo guolio ir dešinėsios vairo traukės remonto darbus ir kainas.

Dėl nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo

Pareiškėjas taip pat reikalauja, kad draudikas atlygintų nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas. Lietuvos bankui pareiškėjas yra pateikęs dokumentus, patvirtinančius, kad turto vertintojui M. L. už ataskaitą yra sumokėta 150 Eur. Draudikas su šiuo reikalavimu nesutinka motyvuodamas tuo, kad, pagal Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo 15 straipsnio 3 dalį, draudikui nekyla prievolė atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų, be to, išlaidos už turto vertinimą, kaip pasekmė, yra pernelyg nutolusios nuo neteisėtų veiksmų, kurie lėmė automobilio apgadinimą. Draudikas taip pat pažymi, kad pareiškėjas nebendradarbiavo su draudiku, nes neinformavęs draudiko kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją.

Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtintais prievolių vykdymo principais, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis). Pagal Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo 15 straipsnio 3 dalį, nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo. Vis dėlto, vadovaujantis minėtais prievolių vykdymo principais, Lietuvos banko nuomone, šios išlaidos turi būti atlygintos

tuomet, jei jas nukentėjęs asmuo patiria įrodinėdamas žalos dydį, o draudikas, vadovaudamasis pateikta turto vertinimo ataskaita, pakartotinai įvertina apskaičiuotą draudimo išmoką ir, pripažindamas, kad iš pradžių buvo ją neteisingai apskaičiavęs, išmoka draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal vertinimo ataskaitoje nurodytus duomenis.

Iš ginčo šalių pateiktų duomenų matyti, kad draudikas po automobilio apžiūros sudarė automobilio remonto išlaidų sąmatą ir apie apskaičiuotą sumą (924,88 Eur) informavo pareiškėją. Pareiškėjas su draudiko apskaičiuota suma nesutiko ir kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją, prieš tai nepateikęs draudikui pretenzijos dėl galbūt neteisingai nustatyto žalos dydžio ir nesulaukęs galutinio oficialaus draudiko sprendimo dėl draudimo išmokos dydžio. Lietuvos bankas neturi duomenų, kad pareiškėjas, kilus ginčui dėl žalos dydžio, būtų pakankamai bendradarbiavęs su draudiku arba tiesiogiai su draudiku sprendęs nesutarimą. Kita vertus, vertinant aplinkybę, kad iš pradžių draudikas nustatė 924,88 Eur žalą, o gavęs nepriklausomo turto vertintojo ataskaitą ir perskaičiavęs žalą – apskaičiavo 1 086,19 Eur draudimo išmoką, dar vėliau, papildomai atlyginęs už automobilio buferio išrinkimo ir surinkimo darbus, draudikas išmokėjo pareiškėjui 1 094,12 Eur išmoką, darytina išvada, kad draudiko sprendimą perskaičiuoti žalos dydį iš esmės paskatino pareiškėjo pateikta Ataskaita. Taigi, draudikas savo veiksmais yra pripažinęs, kad pirminė žala buvo apskaičiuota netinkamai. Be to, Lietuvos bankas mano, kad pareiškėjo patirti nuostoliai dėl važiuoklės pakabos sugadinimų turėtų būti atlyginti vadovaujantis būtent jo pateikta nepriklausomo turto vertintojo Ataskaita, nes draudikas šios automobilio dalies sugadinimų, apskaičiuodamas mokėtiną draudimo išmoką, nevertino.

Nagrinėjamo ginčo atveju nėra pagrindo daryti išvados, kad pareiškėjas laiku kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją (kartu dėl to patyrė išlaidų), todėl atitinkamai nėra pagrindo konstatuoti, kad minėtas turto vertinimas buvo būtinas ir neišvengiamas. Tačiau, nepaisant to, pareiškėjo inicijuotas turto vertinimas turėjo esminės įtakos draudiko veiksams pripažįstant pirminio skaičiavimo nepagrįstumą, todėl darytina išvada, kad draudikas turi atlyginti pusę (75 Eur) pareiškėjo patirtų nepriklausomo turto vertintojo M. L. samdymo išlaidų.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies patenkinti pareiškėjo N. G. reikalavimus ir rekomenduoti AAS „BTA Baltic Insurance Company“:

1.1. išmokėti pareiškėjui papildomą 123,76 Eur (be PVM) draudimo išmoką, kuri atlygintų UAB „Meistritas“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje nurodytas automobilio remonto išlaidas;

1.2. išmokėti pareiškėjui papildomą draudimo išmoką už automobilio važiuoklės pakabos sugadinimus, apskaičiuotą pagal turto vertintojo M. L. Ataskaitoje įvertintus remonto darbus ir kainas;

1.3. atlyginti pareiškėjui 75 Eur turto vertintojo M. L. samdymo išlaidas.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytų rekomendacijų įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtų rekomendacijų, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.